

การตกแต่งลวดลายด้วยวิธีการเขียนเคลือบบนเคลือบและการชุดลวดลาย

พรทิพย์ เวียงอำพล

การตกแต่งผลิตภัณฑ์เซรามิกส่วนใหญ่แล้วจะใช้เทคนิคแบบผสมผสาน การตกแต่งผลิตภัณฑ์ก่อนเผาดิบ มีทั้งที่ทำต่อรูปทรงของผลิตภัณฑ์โดยตรง เช่น ทำให้เกิดการบิดเบี้ยว เสียศูนย์ การทำให้เป็นทรงรี การตีเหลี่ยม หรือตัดเหลี่ยม เป็นต้น ซึ่งผลที่ได้คือ ผลิตภัณฑ์จะมีลักษณะพิเศษ แตกต่างจากรูปทรงที่เกิดจากการปั้นแป้นหมุนหรือการหล่อแบบปกติ นอกจากนี้ยังมีการตกแต่งบนพื้นผิวของผลิตภัณฑ์ เช่น การชุดขีดลาย การเซาะร่องขนาน การแกะลาย การทำลายคราดหวี การถมลาย การฉลุลาย การประทับลาย ซึ่งจะทำให้เกิดลวดลายต่าง ๆ บนพื้นผิวของผลิตภัณฑ์ นอกจากการตกแต่งผลิตภัณฑ์ก่อนการเผาดิบแล้ว การตกแต่งผลิตภัณฑ์ที่เผาดิบแล้วก็มีหลากหลายวิธีเช่นกัน อาทิ การใช้เอนโกบและน้ำสลิป การเขียนสีในเคลือบ สีบนเคลือบ สีใต้เคลือบ หรือการเผาสีประกายมุก

ในการจัดอบรมหลักสูตร “การตกแต่งผลิตภัณฑ์เซรามิกด้วยเทคนิคแบบผสมผสาน” โดยกรมวิทยาศาสตร์บริการ ในครั้งนี้ จะได้ถ่ายทอดเทคนิคการตกแต่งด้วยวิธีการเขียนเคลือบบนเคลือบและการชุดลวดลาย อุปกรณ์ที่ใช้หาได้ทั่วไป เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นการทำงานตกแต่งสามารถประยุกต์ใช้วัสดุอื่น ๆ มาตกแต่งได้ มีข้อควรคำนึงขณะปฏิบัติงาน เช่น ต้องทำงานให้เสร็จในคราวเดียวเพื่อป้องกันน้ำเคลือบหลุดล่อน

การตกแต่งผลิตภัณฑ์เซรามิกด้วยน้ำเคลือบทึบสี จะใช้น้ำเคลือบสีตรงข้ามกันมาตกแต่ง เช่น เคลือบทึบสีดำเป็นพื้น ตกแต่งลวดลายด้วยเคลือบทึบสีขาว ในขณะที่น้ำเคลือบยังไม่ได้ทำการเผาเคลือบ เน้นลวดลายให้เด่นชัดโดยการใช้น้ำเคลือบชั้นและการชุดขีด จากนั้นนำไปเผาที่อุณหภูมิเคลือบ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จะมีความสวยงามลึกซึ้งกว่าการเขียนด้วยสีธรรมดา

อุปกรณ์

- น้ำเคลือบทึบสี
- สีใต้เคลือบ
- พู่กันขนยาว No.1
- พู่กันธรรมชาติ No.8 และ No.12
- พู่กันจีน
- จานสี
- ถ้วยน้ำ
- เครื่องมือปั้นขนาดเล็ก หรือ เหล็กปลายแหลม
- ผลิตภัณฑ์เผาดิบ

วิธีทำ

เคลือบผลิตภัณฑ์ที่เตรียมไว้ด้วยวิธีการพ่นเคลือบให้ทั่วและมีความหนาพอสมควร (ประมาณ 2 ครั้ง) น้ำเคลือบที่จะใช้เขียนตกแต่งจะต้องมีความข้นพอเหมาะไม่ข้นหรือใสเกินไป สีที่ใช้ควรเป็นสีตรงข้ามกับสีเคลือบ การจัดวางชิ้นงานในเตาเผาควรวางในบริเวณที่มีอุณหภูมิสูงกว่าส่วนอื่น ๆ เพื่อให้ น้ำเคลือบหลอมตัวเข้าหากัน เเผาที่อุณหภูมิของน้ำเคลือบ

ข้อเสนอแนะ

- ใช้เหล็ก หรือ เครื่องมือปั้นขนาดเล็กขูดเน้นลวดลายให้สวยงาม เพื่อให้เห็นความแตกต่างของพื้นผิว
- การพ่นผิวด้วยสีเข้ม แล้วตกแต่งลวดลายด้วยสีอ่อน เช่น ใช้น้ำเคลือบสีดำพ่นผิวผลิตภัณฑ์ แล้วใช้น้ำเคลือบสีขาวมาผสมด้วยสีได้เคลือบ เป็นสีตามที่มีอยู่ในธรรมชาติมาตกแต่งลวดลายบนพื้นผิวสีดำ ผลที่ได้จะให้ความสวยงามที่ดูลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. เตรียมอุปกรณ์สำหรับการตกแต่งลวดลายด้วยเคลือบบนเคลือบ

2. เตรียมผลิตภัณฑ์เผาดิบแล้วนำไปพ่นเคลือบสีพื้นด้วยเคลือบสีดำ

พ่นเคลือบผลิตภัณฑ์ 2 ครั้ง เพื่อให้มีความหนาพอเหมาะ

ผลิตภัณฑ์เซรามิกที่พ่นเคลือบเสร็จแล้ว

3. ใช้ฟู่กันจุ่มน้ำเคลือบสีขาวเพื่อเขียนลายบนผลิตภัณฑ์เซรามิก

4. ใช้สีได้เคลือบเขียนตกแต่งเพื่อให้เกิดเป็นมิติ ลวดลายและแสงเงา บนผลิตภัณฑ์

5. ใช้เคลือบสีขาวตกแต่งอีกครั้งเพื่อเพิ่มลวดลาย

6. ใช้น้ำเคลือบเพื่อให้เกิดระยะใกล้ / ไกล ของภาพบนผลิตภัณฑ์และทำให้ภาพดู นุ่มนวลขึ้น ทำทั่วทั้งใบ และใช้เหล็กชุบน้ำเคลือบตกแต่งในส่วนที่ไม่ต้องการออก

เทคนิคการแก้ปัญหาระหว่างการทำงาน

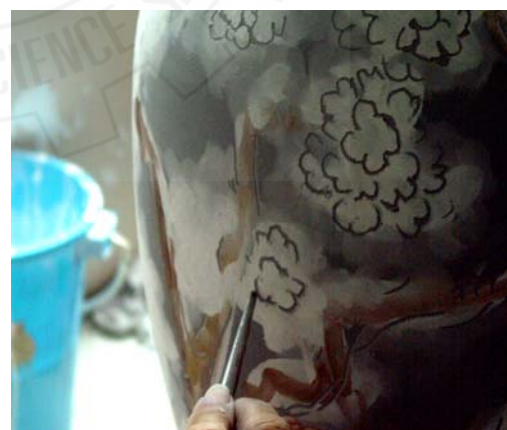
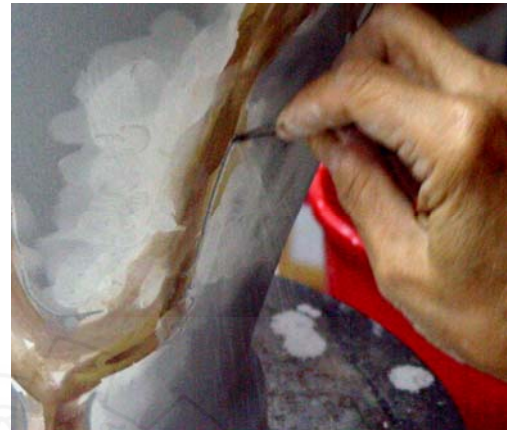
- กรณีเคลือบที่ใช้ในการตกแต่งหลุด ให้ใช้ฟู่กันจุ่มในน้ำเคลือบแล้วค่อย ๆ ตะลงไปตามบริเวณที่เคลือบนั้นหลุด รอให้แห้งแล้วค่อย ๆ เติมน้ำเคลือบลงไปจนได้ระดับที่เท่ากัน จากนั้นเกลี่ยให้เรียบด้วยนิ้วมือหรือเครื่องมือตกแต่ง

- กรณีเคลือบที่ใช้ในการตกแต่งเกิดฟองอากาศ ให้ใช้เล็บมือค่อย ๆ กดให้ฟองอากาศนั้นหายไป

7. ทำการขูดลายบนผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดมิติของภาพ ระยะใกล้ / ไกล และลวดลายบนผลิตภัณฑ์

ข้อควรคำนึง การตกแต่งด้วยเทคนิคนี้ ควรทำให้เสร็จขณะที่น้ำเคลือบยังมีความชื้น เพราะหากพ่นเคลือบแล้วปล่อยให้แห้งไปนาน เมื่อทำการตกแต่งทั้งการเขียนและการขูด เคลือบอาจหลุดทำให้การทำงานตกแต่งยากและได้ผลงานที่ไม่สมบูรณ์

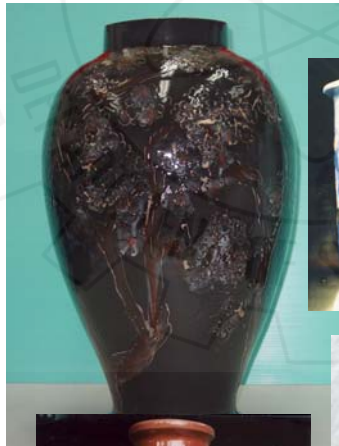
8. พ่นเคลือบสีขาวลงบนผลิตภัณฑ์ส่วนที่เขียนเป็นดอกไม้บ้าง ๆ อีก 1 ครั้ง แล้วใช้แอร์บรัชพ่นสีได้เคลือบส่วนที่เป็นเกสรของดอกไม้ (เนื่องจากน้ำเคลือบหมดความชื้น จึงควรจะช่วยด้วยการพ่นแทนการเขียนด้วยมือ)

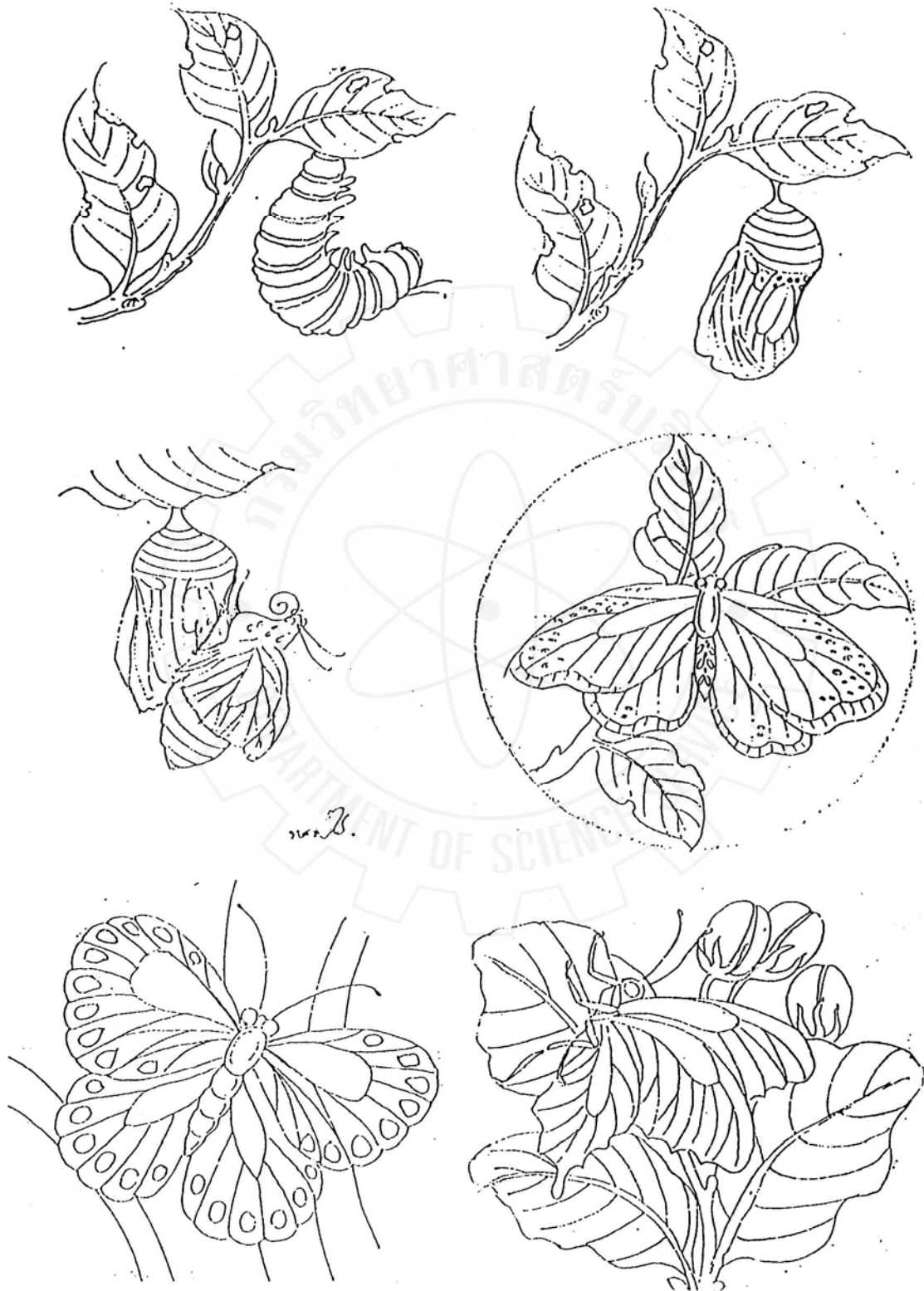

ภาคตกแต่งลวดลายด้วยน้ำเคลือบบนเคลือบก่อนเผาเคลือบ
(ผลงานของสมาชิกศูนย์ศิลปาชีพสี่บัวทอง จังหวัดอ่างทอง)

9. นำชิ้นงานที่ตกแต่งเสร็จเรียบร้อยแล้วเข้าเตาเผาที่อุณหภูมิ 1230 องศาเซลเซียส
ผลิตภัณฑ์ที่ได้จะมีความสวยงาม ลวดลายที่ตกแต่งจะดูนุ่มนวลลึกซึ้งแตกต่างจากการตกแต่ง
ด้วยวิธีอื่น

ตัวอย่างลวดลายในการตกแต่งผลิตภัณฑ์เซรามิก

รูปที่ 1

EG/maur
maur

“అమృతం” అంకితం

వి/గృహ

มวค./53

ประวัตินางพรทิพย์ เวียงอำพล

เกิด	วันที่ 16 กรกฎาคม 2586
ภูมิลำเนา	อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
การศึกษา	โรงเรียนพะาะช้าง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
การทำงาน	นักวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ ระดับ 8ว. ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการออกแบบ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิก กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ปัจจุบัน	ข้าราชการบำนาญ
ที่อยู่	34 ซอยรามอินทรา 44 แยก 6 ถนนรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพฯ 10230
โทรศัพท์	02 510 6915, 087 099 8837

ประวัติผลงานการสอบศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

นำคณะเจ้าหน้าที่กรมวิทยาศาสตร์บริการ สอนขั้นตอนการผลิตเซรามิก การออกแบบ
ผลิตภัณฑ์และตกแต่งลวดลาย เพื่อเป็นต้นแบบแก่สมาชิกศูนย์ศิลปาชีพทั้ง 4 ภาค ดังนี้

พ.ศ. 2527 - 2544

1. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร
2. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านแม่ต๋ำ อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
3. ศูนย์ศิลปาชีพเซรามิก พระตำหนักทักษิณราชินี อำเภอมือง จังหวัดนราธิวาส
4. ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2552

1. ศูนย์ศิลปาชีพสีบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง